

A neb kde jsem já?

Paradigmat a

NE KAŽDÉ MÍSTO, KAM ZAPADNEŠ, JE TO...

KAM SKUTEČNĚ PATŘÍŠ

A hand is shown holding a white puzzle piece that features a blue silhouette of a person. This piece is being placed into a larger grid of puzzle pieces, most of which are white with grey silhouettes of people. The background is a light blue color. The text "Vzdělání a výkon práce, osobnost" is overlaid in a dark blue font across the center of the image.

Vzdělání a výkon práce,
osobnost

Představení

5 dovedností na které jsem hrdý/á

5 vlastností na které jsem hrdý/á

5 věcí, které mě baví, kterými se bavím

Jaké bych si dal indiánské jméno

Vzdělání – zákon č.108/2006Sb.

- **§ 109**
- Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb.
- **§ 110**
- **(1)** Předpokladem k výkonu povolání sociálního pracovníka je plná svéprávnost, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a odborná způsobilost podle tohoto zákona.
- **(2)** Bezúhonnost se posuzuje a prokazuje podle § 79 odst. 2 a odst. 3 věty první až třetí.
- **(3)** Zdravotní způsobilost zjišťuje a lékařský posudek o zdravotní způsobilosti vydává registrující poskytovatel zdravotních služeb v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru praktický lékař pro děti a dorost a u zaměstnanců poskytovatel pracovnílékařských služeb.
- **(4)** Odbornou způsobilostí k výkonu povolání sociálního pracovníka je
  - **a)** vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle zvláštního právního předpisu v oborech vzdělání zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociální práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost,
  - **b)** vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu.
- **(5)** Odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka při poskytování sociálních služeb ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče podle § 52 má též sociální pracovník a zdravotně sociální pracovník, který získal způsobilost k výkonu zdravotnického povolání podle zvláštního právního předpisu.
- **(6)** Při uznávání odborné kvalifikace nebo jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie se postupuje podle zvláštního právního předpisu.

- **§ 111**
- **(1)** Zaměstnavatel je povinen zabezpečit sociálnímu pracovníku další vzdělávání v rozsahu nejméně 24 hodin za kalendářní rok, kterým si obnovuje, upevňuje a doplňuje kvalifikaci. Pokud pracovní poměr sociálního pracovníka u téhož zaměstnavatele netrvá celý kalendářní rok, činí rozsah dalšího vzdělávání jednu dvanáctinu částky rozsahu uvedeného ve větě první za každý kalendářní měsíc trvání pracovního poměru. V případě nepřítomnosti v práci v rozsahu delším než jeden kalendářní měsíc se rozsah dalšího vzdělávání krátí o jednu dvanáctinu celkové částky rozsahu. Povinnost zabezpečení dalšího vzdělávání se nevztahuje na zaměstnance ve zkušební době.
- **(2)** Formy dalšího vzdělávání jsou
  - **a)** specializační vzdělávání zajišťované vysokými školami a vyššími odbornými školami navazující na získanou odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka,
  - **b)** účast v kurzech s akreditovaným programem,
  - **c)** odborné stáže,
  - **d)** účast na školicích akcích,
  - **e)** účast na konferencích.
- **(3)** Další vzdělávání podle odstavce 2 písm. b) se uskutečňuje na základě akreditace vzdělávacích programů udělené ministerstvem na vysokých školách, vyšších odborných školách a ve vzdělávacích zařízeních právnických a fyzických osob (dále jen „vzdělávací zařízení“).
- **(4)** Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. c) se rozumí výkon odborné činnosti na základě písemné smlouvy mezi zaměstnavatelem a zařízením zajišťujícím odbornou stáž.
- **(5)** Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. d) se rozumí vzdělávací akce v maximálním rozsahu 8 hodin ročně organizovaná zaměstnavatelem nebo odbornou organizací, jejíž je zaměstnavatel členem.
- **(6)** Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. e) se rozumí akce odborného charakteru v maximálním rozsahu 8 hodin ročně, jejíž program se týká oboru činnosti sociálního pracovníka.
- **(7)** Účast na dalším vzděláváním podle odstavce 2 se považuje za prohlubování kvalifikace podle zvláštního právního předpisu⁴³⁾.
- **(8)** Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání podle odstavce 2 písm. a) a b) je osvědčení vydané vzdělávacím zařízením, které další vzdělávání pořádalo. Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání podle odstavce 2 písm. c) a d) je potvrzení vydané zařízením, ve kterém byla zajišťována odborná stáž, nebo zaměstnavatelem jako organizátorem odborné stáže nebo školicí akce. Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání podle odstavce 2 písm. e) je potvrzení vydané organizátorem konference.

- **PŘEDPOKLADY PRO VÝKON ČINNOSTI V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH**

- **§ 115**

- **Okruh pracovníků**

- **(1)** V sociálních službách vykonávají odbornou činnost

- **a)** sociální pracovníci za podmínek stanovených v § 109 a 110,

- **b)** pracovníci v sociálních službách,

- **c)** zdravotničtí pracovníci,

- **d)** pedagogičtí pracovníci,

- **e)** manželští a rodinní poradci a další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby.

- **(2)** Při poskytování sociálních služeb působí rovněž dobrovolníci za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem.

Teorie rolí

Teorie
úspěchu

Vlastnosti

Motivace

Etika

Role klienta

Role
pomáhajícího

Občana

Dítěte vůči svým
rodičům

Rodiče vůči svým
dětem

Partnera v
partnerském
životě

Zaměstnance
vůči
zaměstnavateli

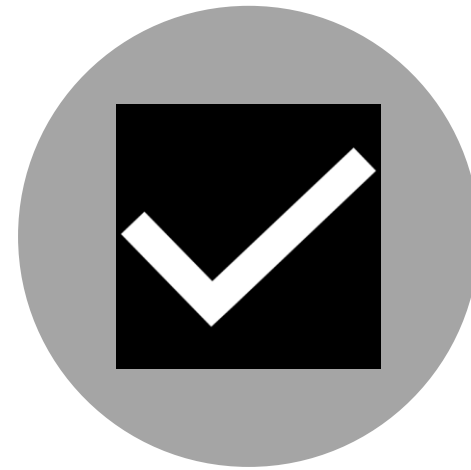
Pomáhajícího
vůči potřebnému
a jeho potřebám

Co je úspěch

POCIT

CO SE MUSÍ SPLNIT, ABYCH
SE CÍTIL ÚSPĚŠNÝ

Úspěch?

„práce je jen jiný název pro úspěch“

Pomoc

Ochrana

Záchrana

Podpora

Spása

Doprovázení

Manipulace

Přesvědčování

Motivace k sociální práci

- **Altruismus** - chování lze dělit na reciproční (očekávání opětného zisku v různých podobách); pomáhající potřebuje toho, komu může pomáhat, stejně jako potřebný potřebuje pomáhajícího. Motiv konání dobra spočívá v tom, že pomáhající může pomáhat. Výsledkem může být výchova klientů, kteří jsou na osobě pomáhajícího závislí.
- **Soucítí**, který vede k činům, je ušlechtilým motivem pomáhání. Nesmí však přerůst v planý sentiment či přecitlivělost, která zastírá sobectví.
- **Touha po moci** – Moc vytváří z uživatele vazala pomáhajícího. Touha po moci je častou motivací k pomáhání. Úlehla (2005) pracuje s pojmem kontrola oproti pojmu moc – patriarchální přístup k sociální práci. Říčan, který tento motiv nazývá panovačností, přichází se slovní hříčkou: neplést si touhu pomoci s touhou po moci.
- **Uspokojování vlastních potřeb** – Častou motivací k pomáhání je nedostatečné uspokojení vlastních potřeb, zejména lásky a sounáležitosti, ocenění a uznání. Jedná se o substituční chování, které kompenzuje vlastní nedosažené cíle. Výsledkem je narušení zdravého vztahu mezi pomáhajícím a tím, jemuž se pomáhá – zneužití klienta. Od klienta je očekáván například obdiv, vděčnost a podobně. Pot

- **Seberealizace** – jedná se o tzv. metapotřeby podle Maslowa. Sem můžeme zařadit i Franklův smysl, vůli ke smysluplné existenci. Pomáhajícího naplňuje pocit spolupodílení se na něčem, co má přesahující hodnotu.
- **Pocit vlastní důležitosti** – kompenzační chování dodávající sebeúctu, pocit vlastní hodnoty spočívající ve výkonu pomáhajícího – spásitelský komplex.
- **Společenské důvody** – pomáhání jako nástroj rozvoje vztahové sítě pracovníka. Jedná se o doplňování deficitu v oblasti sociálních vztahů.
- **Vnitřní potřeba prožívání vděčnosti** – klient je manipulován do bezvýhradného přijímání pomoci. Tento motiv vyjadřuje věta: „*Vždyť já se vám snažím pomoci!*“ („*A vy...*“ – již syndrom pomáhajícího)
- **Osobní zranění** – v kontaktu s osobami s horším sociálním a ekonomickým kontextem získává satisfakci a zdání vnitřního naplnění.
- **Zvědavost** – přiměřená zvědavost je přirozeným motivem k pomoci, často bývá motivem zvědavost za hranicí zdravé motivace, pomáhající si tak ujasňuje, že na tom „není tak zle“.
- **Povinnost** – jsou lidé s hluboce zakořeněným pocitem povinnosti pomáhat. Někdy je tato povinnost tíživá a pomáhajícímu nepřináší uspokojení.

Vlastnosti

- důvěryhodnost,
- dodržování etického kodexu,
- prosociální chování,
- emoční inteligence,
- životní optimismus,
- přirozená autorita,
- vlastní životní zkušenosti,
- respekt,
- flexibilita,
- odborné vzdělání a všeobecný přehled,
- přitažlivost.

Demokratické principy

Respekt jedinečnosti klienta

Využití svých znalostí a dovedností k rozvoji klienta

Dává přednost profesionální odpovědnosti před svým soukromým životem

Reflektující týmy

- Co má za úkol sociální politika, sociální práce
- Kdo je klient – z jakého pohledu

- Koho jste vybrali

Centrální pojmy sociální práce

- Cíl sociální práce
- Sociální fungování
- Životní situace
- Paradigmata SP
- Aktivity sociální práce

Úkoly sociální práce

- Mikro:

Sociální pomoc

Rozvoj potenciálu

Pomoc s čerpáním služeb

- Mezo:

Řešení na úrovni široké rodiny

Práce s komunitami

Problematika měst a obcí – komunitní plánování

- Makro:

Reforma společnosti

Změny systému

Nové kategorie pomoci

Podle čeho pracuji, přemýšlím?

- Paradigmata

Nemůžete nikoho nic naučit. Můžete mu nanejvýš pomoci, aby to sám v sobě našel.
~ Galileo Galilei

Paradigmata sociální práce

- Paradigma = předpoklad, pojetí
- Ve 20.st vykrystalizovaly 3 odlišné přístupy – „malá paradigmata“ (Payne, 1997)
- Odlišují se svými filozofickými východisky i praktickými důsledky
- Jedná se o :
  - Terapeutické paradigma (terapeutická pomoc)
  - Reformní paradigma (reforma společenského prostředí)
  - Poradenské paradigma (sociálně právní pomoc)

Paradigmata a jejich dopad pro sociální fungování a životní situace klientů – viz dále

1) Terapeutické paradigma

- hl. faktor soc. fungování – duševní zdraví a pohoda člověka
- SP je chápána jako pomoc prováděná zejména formou psychoterapie (individuální, skupinové)
- Cíl SP je spatřován ve snaze pomoci zabezpečit lidem psychickou a následně i sociální pohodu
- Předpokládáme, že sociální problémy jsou dány životní zkušeností člověka a tuto zkušenost můžeme terapeuticky měnit

1) Terapeutické paradigma

- Prostředkem k obnově duševního zdraví nebo vnitřní rovnováhy osobnosti je **podpora rozvoje osobnosti klienta** – „problém“ je na straně klienta
- Důraz je kladen na komunikaci a vztah
- Předpoklad – vzájemná interakce je tvůrčí proces, který ovlivňuje všechny zúčastněné strany
- Při SP se tedy nemění pouze klient, ale také SPk – tento proces vzájemného ovlivňování je chápán jako žádoucí a obohacující
- Profesionální výbava SP – psychologické znalosti a terapeutický výcvik

2) Reformní paradigma

- Vize společenské rovnosti v různých dimenzích společenského života (s ohledem na společenské třídy, gender, věkové skupiny) **X** existence elit, které kumulují společenskou moc ve svůj prospěch – vznik nadřazenosti
- Představa, že podpora spolupráce a solidarity v rámci určité společenské skupiny pomohou utlačeným získat vliv na vlastní životy
- SP se proto zaměřuje na zmocňování (empowerment) klientů sociálních služeb, aby se mohli podílet na společenském životě

2) Reformní paradigma

- Cílem SP je budovat společnost na rovnostářských principech, neboť za nerovných společenských podmínek nelze dosáhnout osobního ani sociálního rozvoje – je třeba společenská změna
- V rámci „životní situace klienta“ je třeba reflektovat, jak jsou jeho osobní problémy zakořeněny v omezených možnostech znevýhodněné skupiny, které je členem – důvodem problému klienta není klient sám, ale jeho okolí (nerovné podmínky)
- Vzdělanostní výbava SP – politologie, sociologie
- I nástup socialismu a fašismu bylo pojetí reformního paradigmatu, které přerostlo v totalitu – vytvoření nové sociální nespravedlnosti

4.10

3) Poradenské paradigma

- Sociální fungování závisí na **schopnosti zvládat problémy a na přístupu k odpovídajícím informacím a službám**
- Sociální práce = jeden z aspektů systému sociálních služeb
- Je třeba vycházet vstříc individuálním potřebám a současně zlepšovat systém nabízených soc. služeb
- Toto paradigma pracuje s předpokladem, že jsme všichni uvědomělí občané a chápeme práva a povinnosti

3) Poradenské paradigma

- Životní situace = **neuspokojené potřeby**, individuální omezení, jež klientovi brání využít existující možnosti uspokojení těchto potřeb a **nedostatečná schopnost** institucí na potřeby klienta reagovat - problém je na **straně klienta** (nemádostatek informací), ale i na **straně prostředí**, protože na potřeby klienta nedostatečně reaguje.

3) Poradenské paradigma

- Potřeba klientům poskytovat především informace, kvalifikované poradenství, zpřístupňovat zdroje a další pomoc
- Snaha o změnu společnosti, aby lépe odpovídala potřebám klientů

Vzdělávací paradigma

- Utváření sociálních dovedností a prosociálních výchovy
- Předcházení sociálním problémům, výchova k empatii, výchova k prosociálnímu chování
- Kurativní – předcházení sociálním problémům
- Stimulační – harmonizace vztahu mezi jedincem a společností
- Sociální pracovník neřeší krizové situace, ale má roli edukátora

Podpora a rozvoj funkčních prvků sociální komunity

- Rozvoj funkčních části komunity
- Proces zapojení do společenského života – volby nejsou právem, ale svým způsobem povinností – v konečném důsledku se jedná o odstranění nerovnosti
- Pracující mají mít stálou práci a svou důstojnost

Kazuistika

- Terapeutické paradigma (terapeutická pomoc)
- Reformní paradigma (reforma společenského prostředí)
- Poradenské paradigma (sociálně právní pomoc)
- Vzdělávací
- Rozvoj funkční společnosti

Reflektující týmy